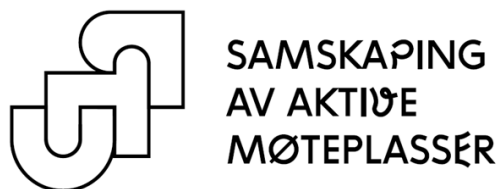

Samskaping av aktive møteplasser

En kvalitativ studie av ulike aktørers opplevelse av samskaping

- **Ellinor Moe**, Camilla Ihlebæk, Charlotte Pawlowski, Emma C. A. Nordbø, Ingeborg Pedersen
- Stipendiat, Institutt for folkehelsevitenskap, NMBU

Hvorfor samskaping?

Samfunnet står ovenfor komplekse folkehelseutfordringer

- F.eks. inaktivitet, ensomhet og sosial ulikhet i helse

Samskaping er foreslått som en mulig tilnærming for å løse samfunnsproblemer

Aktørene kommer fra ulike sektorer: offentlig, privat, frivillig, sivilsamfunnet

Samarbeidet bør ideelt sett skje på like vilkår, for å definere et felles problem, designe og implementere innovative løsninger.

«En prosess der to eller flere aktører forsøker å løse et felles problem gjennom en utveksling av forskjellige typer kunnskap, ressurser og ideer som kan øke produksjonen av offentlig verdi»

(Torfing, Sørensen, et al., 2019, p. 802).

Kontekst

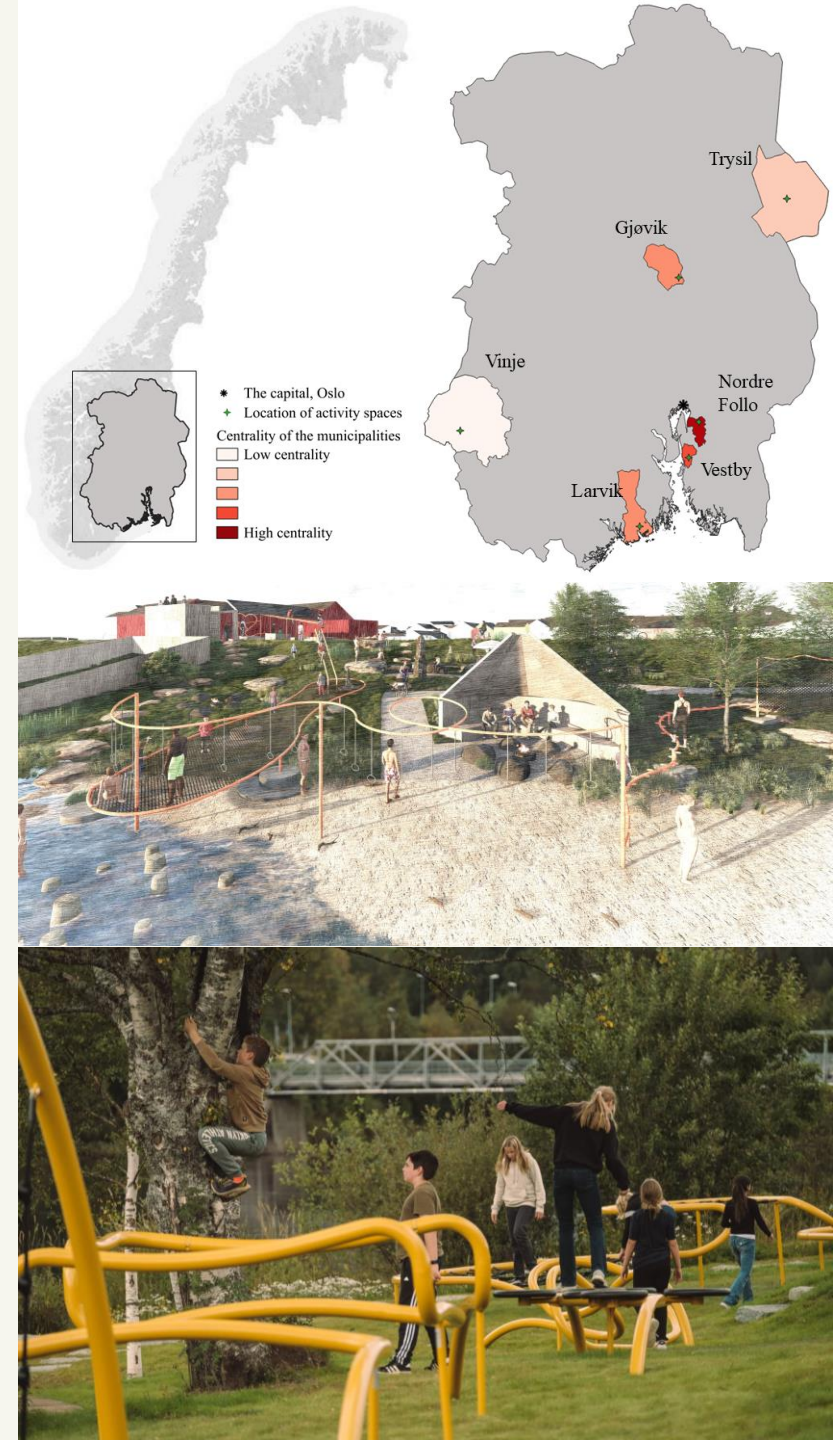
En morsom omvei-prosjektet (2020-2023)

Initiert av Tverga, ressurscenter for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet

Mål om å utvikle aktivitetsplasser for egenorganisert fysisk aktivitet

Aktører:

- Tverga
- Asplan Viak (landskapsarkitekter og planleggere)
- Tverrfaglige prosjektgrupper i hver kommune
- Lokale ungdommer

Formål og metode

Målet var å få kvalitativ kunnskap om deltagende aktørers erfaringer med samskaping av aktivitetsplasser for ungdommer i norske kommuner

Gruppeintervjuer med hver gruppe av aktører

6 medarbeidere fra Tverga/Asplan Viak, 21 kommuneansatte og 29 lokale ungdommer

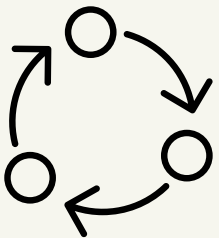

Resultater

Tre trade-off situasjoner som opplevdes i prosessen:

- Iterasjon versus løsning
- Innovasjon versus konvensjonelt
- Fleksibilitet versus planlegging

Iterasjon versus løsning

Å jobbe iterativt opplevdes tids- og ressurskrevende

Opplevdes som frustrerende å ikke vite når planen var ferdig,
ønsket å komme frem til en løsning

*«Noen ganger har man jo lyst til å hoppe rett til et resultat, men det er jo det her med og gå gjennom prosesser og medvirkning. Og ikke vite hva det skal bli til slutt. Det er en utfordring»
(Kommuneansatt)*

Ungdommene synes det tok lang tid

«Det var i 8. klasse og fortsatt har ingenting skjedd. Så nå vil vi ikke bruke det mer» (Ungdom)

Samtidig opplevde at rundene tilførte noe positivt til prosjektet
og at planene ble bedre etter å ha arbeidet med dem i flere
runder

Innovasjon versus konvensjonelt

Motiverende og engasjerende å jobbe innovativt

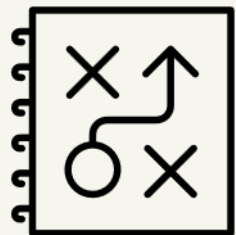
Behov for innovasjon i offentlig sektor

Praktiske utfordringer knyttet til innovasjon

«Det hjelper veldig lite hvis du har kommet frem til masse innovativt, også skal du bygge det, også blir det bare sånn.. Nei, dette finnes ikke. Dette er ikke mulig. Eller det blir dyrt. Alle fulgte prosessen, men har egentlig ikke snakka nok med markedet»
(Rådgiver)

Ungdommer ønsket seg ofte mer tradisjonelle anlegg

«Jeg vet ikke med den Tarzan-greia oppe i treet var så god idé. Unødvendig bruk av penger. Det hadde bare blitt brukt i sånn 2 uker, så hadde det bare stått der» (Ungdom)

Fleksibilitet versus planlegging

Fokuset på iterasjon, innovasjon og samarbeid gjorde fleksibilitet nødvendig

«Vi endret jo på den fremdriftsplanen veldig mange ganger, vi trengte mer tid og justerte. Har vel aldri hatt et møte vi har holdt oss til tiden. Altså ting sklir litt ut da. Men de er jo dynamiske, og har vært fleksible. Og har liksom vært med på det da. Som er veldig kult» (Rådgiver)

Prosjektet måtte tilpasse seg kommunale strukturer

Planlegging viktig for forutsigbarhet og for å drive prosjektene fremover

«Jeg føler at det er jobbinga fra rådgiverne som har kalt oss inn til møter. Det er det som har drevet prosjektet vårt. Og at de har pusha litt på. Når det kom innkallinger, da får du sånn 'å, nå må jeg gjøre det'» (Kommuneansatt)

Konklusjon

Motstridende hensyn kan skape trade-off situasjoner

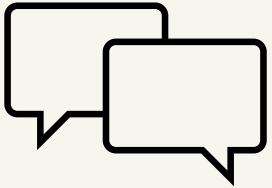
- Som videre kan skape konflikter og usikkerhet

Viktig å kommunisere forventninger og finne den riktige balansen for prosjektet og involverte aktører

- ⚖️ Hvor mange runder kan vi gå og når må vi ha løsningen klar?
- ⚖️ Hvor innovativt skal det være?
- ⚖️ Hvor fleksibelt er vi komfortable med at prosjektet er?

Hva med ungdommen?

- Må inkluderes på lik linje med andre aktører

A photograph of two young women with blonde hair sitting on a grassy bank next to a pond. The woman on the left is wearing a floral dress and is looking towards the right. The woman on the right is wearing a grey t-shirt and is looking away from the camera. In the background, there is a large, ornate brick building with white trim and a clock tower. The pond is covered with lily pads, and there are trees and bushes around it. A text box is overlaid on the left side of the image.

Takk for meg 😊

Nordre Follo
kommune

Samskaping for helsefremmende steder- hvordan få det til i praksis?

9.Mai 2025

Sissel Katrine Gransæther

Samskaping for helsefremmende steder. Hvordan få det til i praksis?

Om SAM-prosjektet:

[SAM-prosjektet](#) skal frembringe ny kunnskap om betydningen av kommunale folkehelseiltak ved å studere etableringen og bruk av møteplasser for aktivitet i nærmiljøet. Tverga's innovasjonsprosjekt "En morsom omvei" er case, og forskere følger utviklingen av seks nye møteplasser for egenorganisert fysisk aktivitet fra idé til ferdigstilling, i seks utvalgte kommuner på Østlandet.

Kan Siggerudkanalen bli Nordens lille Venezia?

SIGGERUD KANALEN

Nordre Follo
kommune

En morsom omvei (EMO) Siggerudkanalen

«Nordens lille Venezia»
En reise fra ide til gjennomføring.

En morsom omvei (EMO).

- Prosjektet ble initiert i 2020 da Tverga mottok 15 millioner kroner fra Sparebankstiftelsen DNB.
- EMO er et samarbeid mellom Tverga, [NMBU](#) og [Asplan Viak](#).
- Nordre Follo kommune en av seks kommuner som ble valgt ut, og skal jobbe for lokale og innbydende møteplasser. Tverga har utarbeidet en prosessveileder. [En morsom omvei - Tverga](#)

En driftig initiativtaker

- Mannen bak ideen «Nordens lille Venezia» er Anders Baumberger fra Siggerud – en mann med mye engasjement og mange jern i ilden. I 2021 vant han [Friluftslivets ildsjelpris](#).

–Den aktuelle lokaliteten har et stort potensial. Det er indrefiletet i bygda. Nerven som deler den i to, men likevel helt gjengrodd og ubenyttet. Gjennom retningen prosjektet har tatt underveis, ønsker de også å være et forbilde for andre kommuner med tilsvarende muligheter til innovativ bruk av deres vannveier.

Arbeidsgruppa vår:

frivillighet, rådgiver idrett og friluftsliv, skogbestyrer, virksomhetsleder folkehelse og virksomhetsleder drift.

Dette har endret seg underveis i prosjektet.

I dag er frivillighet og to fra kommunen engasjert.

Det spesielle ved vårt prosjekt:

- Hvordan lokalmiljøet skal involveres i utforming og realisering
- Konsept: bl.a. gratis tilgang til ulike farkoster på vann
- Skape bruksverdi av en delvis gjengrodd kanal
- Stimulere folk i alle aldre, men først og fremst ungdommen til å kunne møtes på en sosial arena som innbyr til aktivitet
- Beliggenheten både lokalt og regionalt
- Innspill fra medvirkningsprosessen
- Staheten i prosjektgruppa
- Viljen i kommunen til å teste ut noe nytt og uprøvd
- Tilpasningen til stedets kvaliteter og varigheten i løsningene
- Koplingen til stedets historie og bruken av dette skaper eierskap og styrker bygdas identitet

Hva var på gang?

Langs en gjengrodd elv i Siggerud skal det skapes noe helt nytt! En møteplass langs kanalen som er tilrettelagt for vannaktivitet – med bryggesti langs vannet, en flåte som tar deg fra den ene til den andre siden av elva, i tillegg til gratis utleie av kano og SUP.

Det handler om å se mulighetene

Ungdommene på Siggerud gleder seg stort til å få en ny møteplass i bygda.

Medvirkning

1. Digital spørreundersøkelse utført med lokalbefolkningen, bred målgruppe, men mer konkret knyttet til kanal-prosjektet, sammenliknet med den mer åpne tilnærmingen til ungdomsskolen.
2. Ungdommen fulgt opp med dybdeintervjuer.
3. Gjennom aktivitet og ledende spørsmål fikk prosjektet samlet inn god informasjon på hva ungdommen ønsker seg. Det som gikk igjen var henge, klatre, kano, dyreliv, sitteplasser, bålplasser, grilling og kafe.

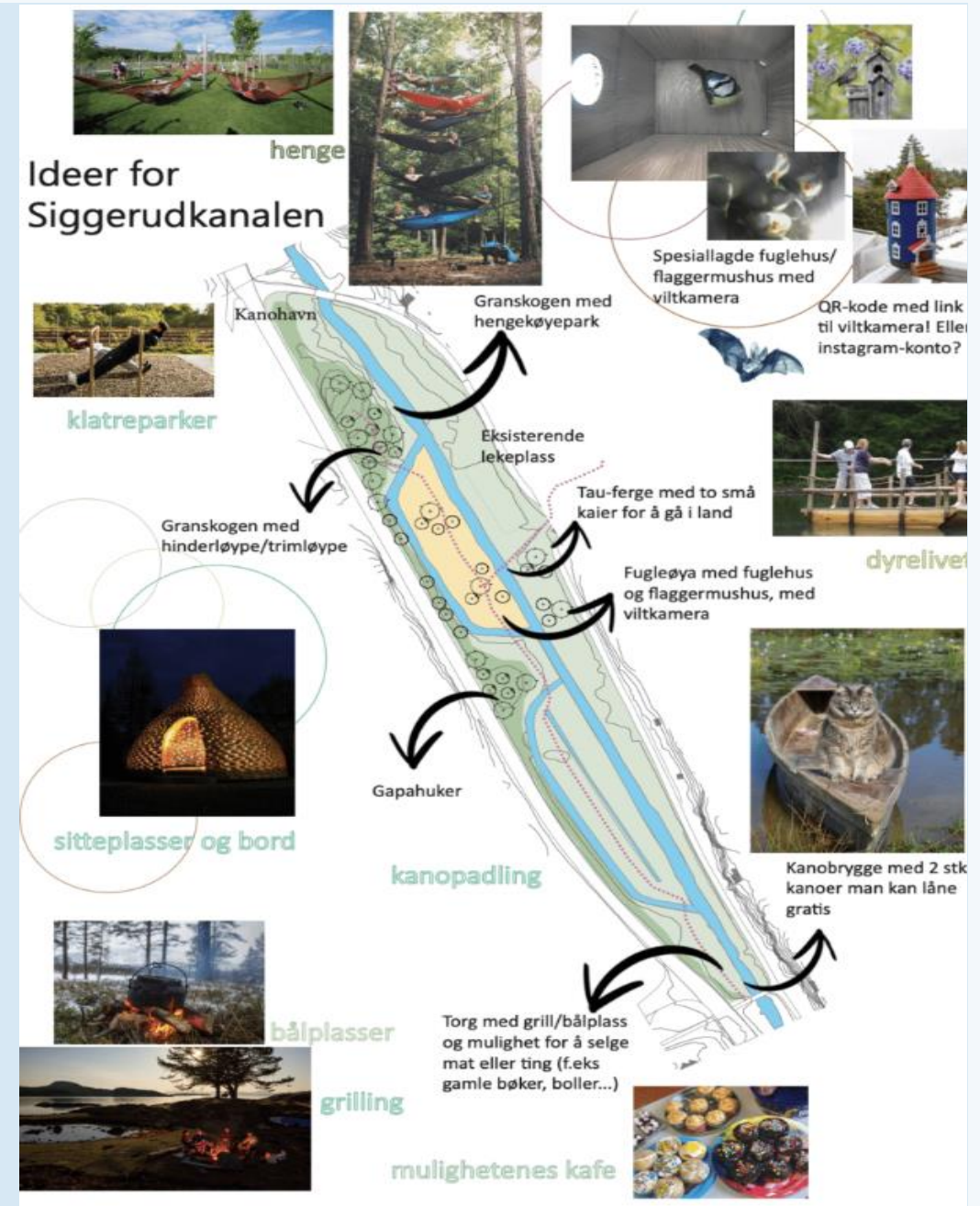
Man må tenke på
en ide om at man
må vite hvor kanoene
er, Sann at man vet
Hvor de er, med tanke
På hvis man vil låne de.

- Ordskyene er noe av det vi sitter igjen med etter en større spørreunde og lokal vandring blant 39 ungdomsskoleelever og deres lærere.
- Undersøkelsen hadde primært mål om å kartlegge generelle behov og eksisterende muligheter og mangler slik ungdommen oppfattet det da de ble spurt, uten å lede de mot kanalkonseptet.
- Dreining mot kanal-prosjektet ligger i det videre arbeidet, basert på innspillene i runde 1.
- Ungdom som målgruppe ble valgt ut fra en hypotese om at med «alle» som målgruppe for prosjektet, så er det dette segmentet som er vanskeligst å nå.
- Barnefamilier og pensjonister regner vi med kommer rekenes på ei fjøl, i en kano eller langs kanalbredden uansett, gitt riktig utforming.

Flere spennende ideer fra skisseprosjektet

Hva har bremset prosjektet og hvorfor?

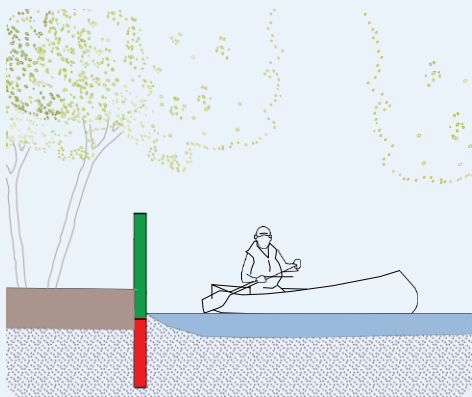
- Gikk ut offensivt. Helårlig aktivitet, vannspeil, skøyter og bading. Mulighetens kafe, gapahuk, klatrepark, sti med ulike aktiviteter.
- Store mål med skøyter på vinteren og padling og bading på sommeren. Vannspeil, grave, tilrettelegge.
- Underveis i prosessen og kartlegging av området ble det avdekket truede dyrearter og naturmangfold som skal vernes, miljøhensyn. Det er i tillegg strenge krav til at det er et vassdrag, overvann som gjør det omtrent umulig å lage en sti.
- Prosjektet skalert ned etter hvert som vern og reduksjon av muligheter er avdekket.

Hvor er vi nå?

- - Hindringer og utfordringer underveis
- - komplisert å bygge på og langs en elv
- - I april 2024 var nødvendige godkjenninger på plass
- - utfordringer med overvann og naturmangfold

Veien videre

- Prosjektet skalert ned til å gjelde 4 lokasjoner med kanoer på hvert sted. Kanokasser med en kano, 3 årer og 3-4 vester i ulike vektklasser.
- Etableres på Grønnslett, Bråtatjern, Siggerudbrua og Gjersenga
- Egen nettside med booking
- En enkel stolpe med tydelig markering som angir vannstanden som hjelper padleren med å vise om det er ok å padle eller ikke.

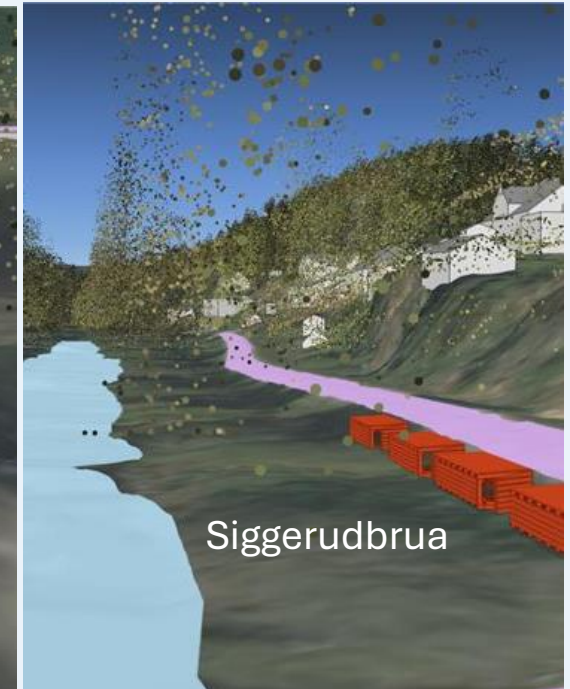
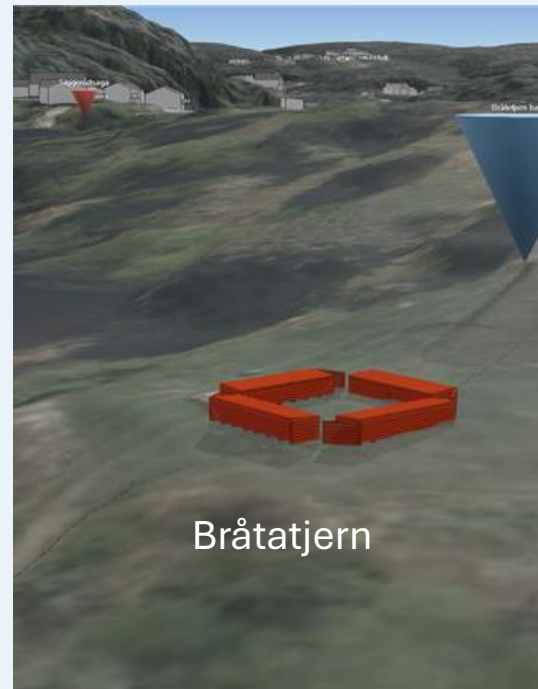
Resultatet er nå – 4 lokasjoner med kanoutleie

Grønnslett, Bråtatjern, Gjersenga og Langen Nord

Opprettes en nettside hvor det blir mulig å booke en kano med utstyr.

Vi jobber videre med frivilligheten og ideskaper Anders Baumberger for å kunne realisere et nedskalert prosjekt.

Vi er tro mot grunntanken i prosjektet som er kano og padling på kanalen, når det er mulig, og på vann.

Alle møteplasser/havner skal ha:

- Kasser til kanoene som samtidig fungerer som sittebenker
- Bålpanne
- Info.tavle, inkludert kart over vannet og severdigheter man kan nå i nærheten samt ferdsel og lån på eget ansvar.
- Eget design/signatur som er felles for alle disse møteplassene. Skal også bidra til å minimere faren for tyveri.
- Sikkerhet + tyveri
 - o Hengelås med kode på boksene
 - o Merking av kanoene, id.nr eller brennmerkes
 - o Folie på sidene

Oppgaver som skal løses

- Rydding i elva/ kanalen mars-april. Hekketid f.o.m 1.mai t.o.m 31.juli (mai,juni,juli)
- Høydemåler som indikerer vannstand ved brua.
- Informasjonsskilt på hvert sted. Frivillige designer. Kommunen har avtale med på skilt.
- Dugnad, snekre kanokasser. Måltegnings er laget, materialer kjøpes inn.
- Målet er åpning i august 2025

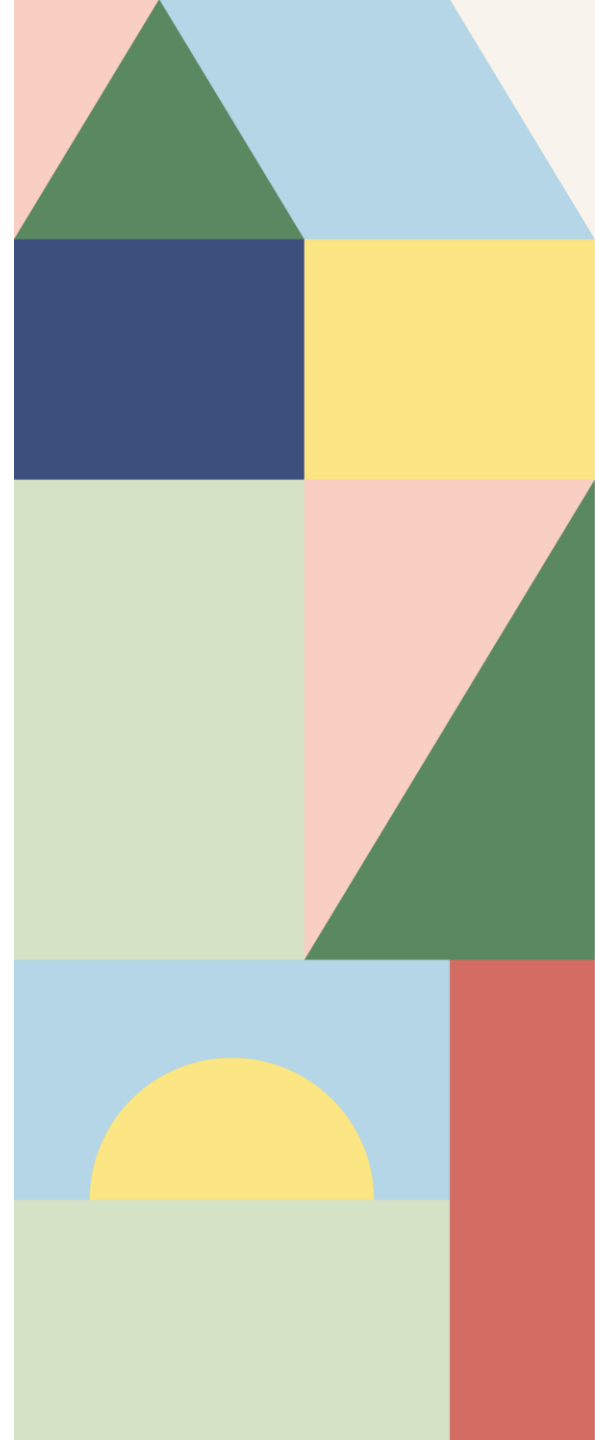
Nordre Follo
kommune

Takk for meg!

Sisselkatrine.gransaether@nordrefollo.kommune.no

nordrefollo.kommune.no

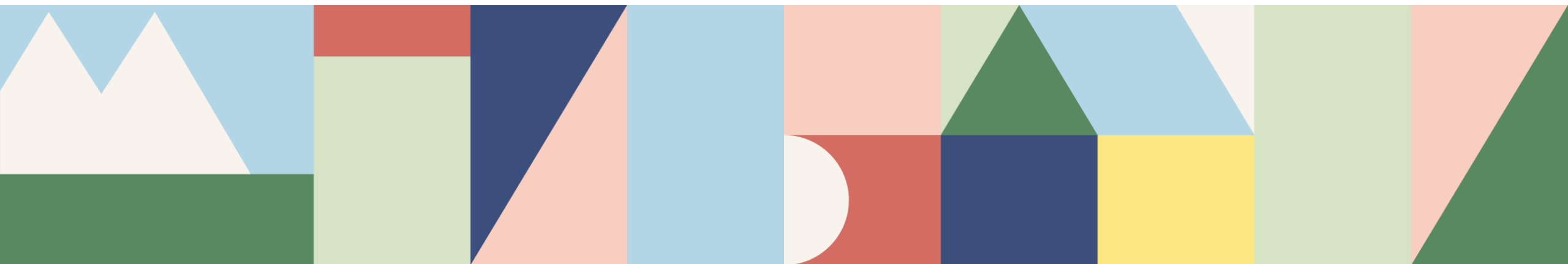
Samskaping i praksis

«Vi kan ikke løse veksten i kroniske sykdommer, fedme, flyktningstrømmen eller klimaforandringer gjennom lovgivning eller ved å produsere mer for mindre. Den tid er forbi.

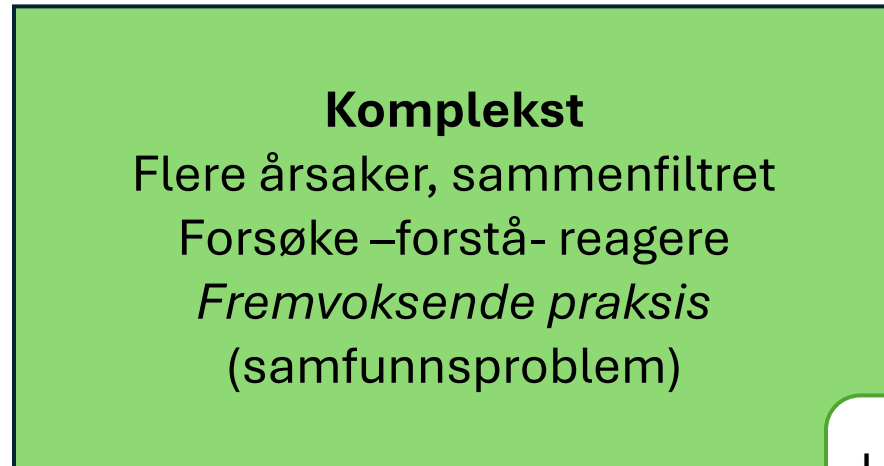
*Problemenes kompleksitet innebærer at vi må tenke i et langt bredere perspektiv, som også omfatter å inkludere og **bygge på samfunnets og borgernes ressurser** og bidrag til å skape bærekraftige og robuste løsninger.»*

Jocelyne Bourgon

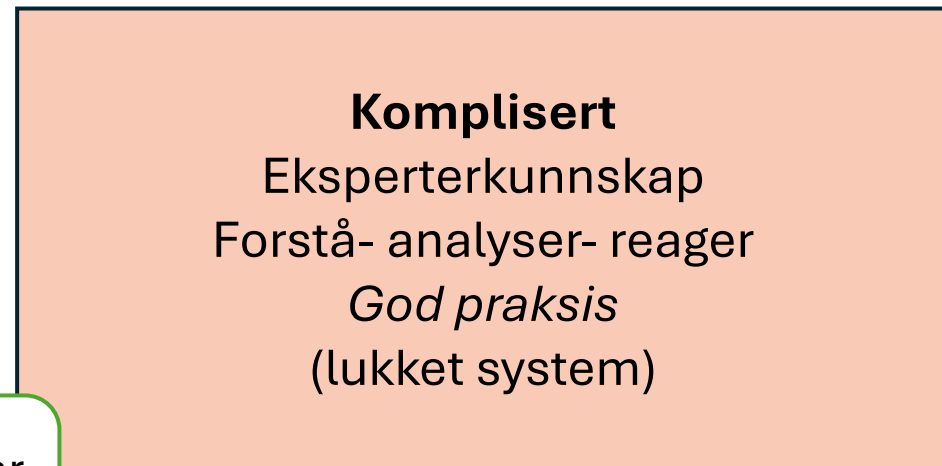

Å forstå hva slags problem man står overfor Cynefin – modellen.

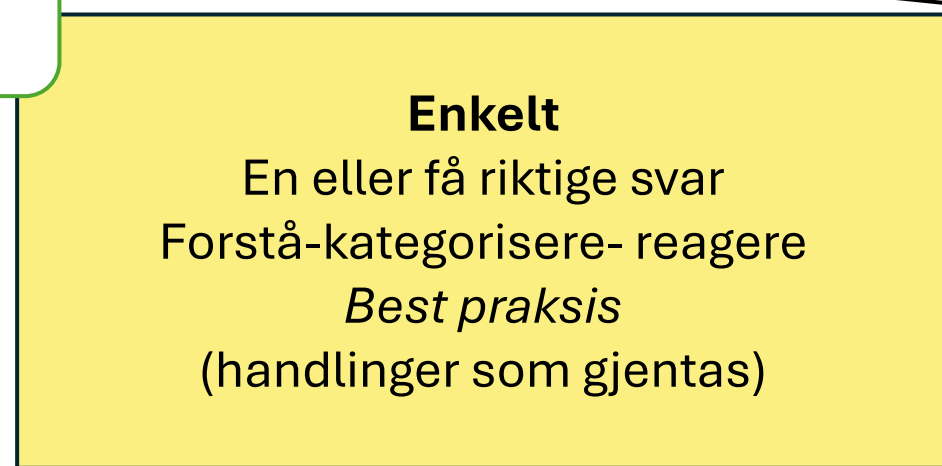
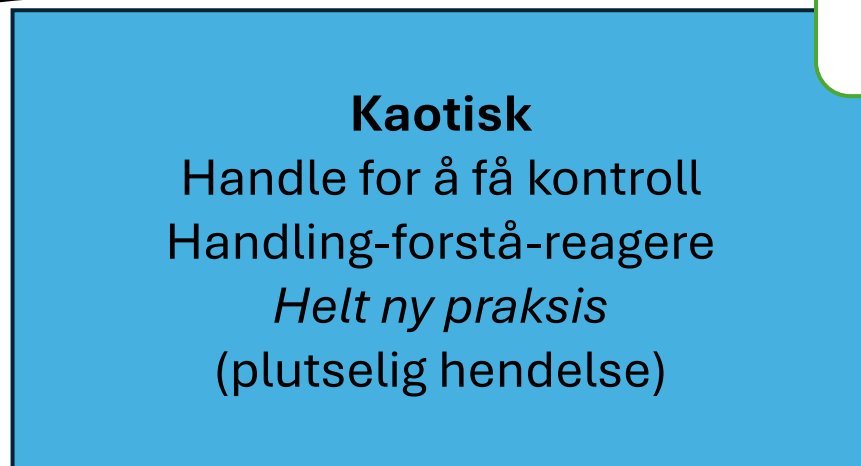
Uordnet- uforutsigbare

Ordnete- forutsigbare

Uavklar
t

Eks på komplekst problem: sosial ulikhet i helse.

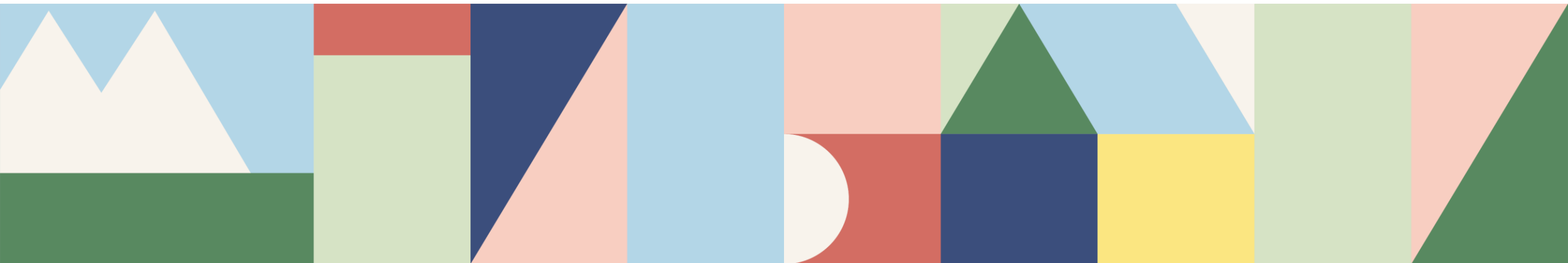
- anbefalinger fra forskning om nyttige arbeidsmåter

- Tverrsektorielt- involvering av mange parter
- Kunnskap fra mange kilder
- Eierskap hos flere
- Partnerskap
- Helhetlig tenkning
- Sammensatte løsninger- tiltak på ulike nivå
- Kobling fra lokale tiltak til strukturelle og politiske forhold
- Innovasjon

Samarbeid

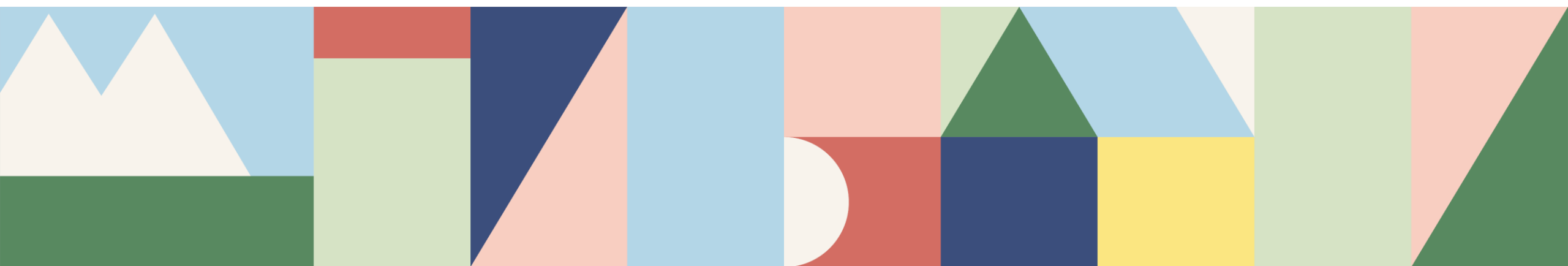
Samordning

Nytenkning, nyhandling

SAMARBEID vs SAMSKAPING

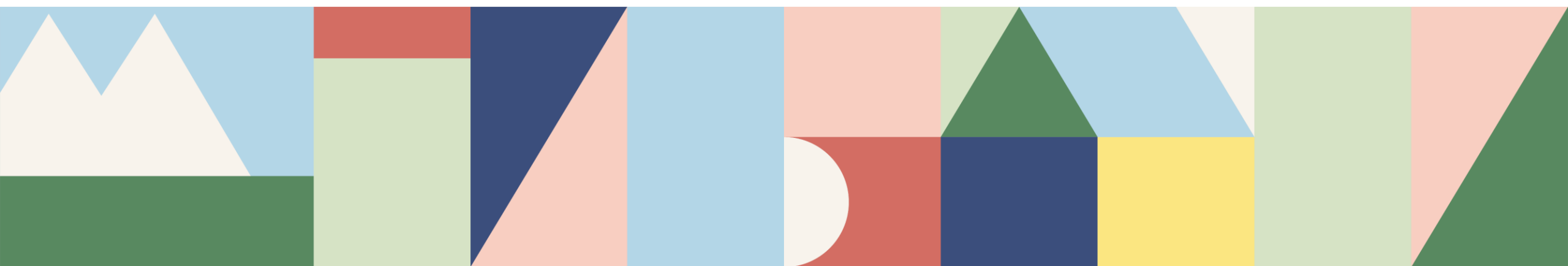
1. Samskaping blir ofte brukt, og definert, ut fra at det offentlige samarbeider/ har med seg innbyggerne i utvikling av tiltak eller tjenester (skape velferd).
2. Nettopp fordi det er litt ulike assosiasjoner og forståelser av begrepet velger vi å bruke det mer dagligdags ordet «samarbeid».
3. Underliggende antakelse i alt samarbeid er at ulikhet mellom folk/aktører er betydningsfullt for å oppnå synergier. "Samarbeidsdrevet utvikling" vektlegger at samarbeid mellom mennesker eller aktører kan drive frem utvikling.
4. Å jobbe helsefremmende handler om å la innbyggerne bruke sine ressurser. Da er medvirkning og involvering av folk sentralt i samarbeidet.
5. Styrkebasert.

Hvordan lykkes med samskaping?

I hjertet av samskaping finner vi mennesker og relasjoner mellom menneskene.

- 1. Bli enige om mål for samarbeidet og hvordan prosessen skal gjennomføres.*
- 2. Etabler felles språk og forståelse*
- 3. Lytt aktivt til innspill fra de andre deltakerne.*
- 4. Vær oppmerksom på maktbalansen mellom deltakerne.*

Veien til levende og rettferdige lokalsamfunn

- En veileder i sosial bærekraft for norske kommuner

Infrastruktur for samarbeid

En viktig del av arbeidet for å utvikle sosialt bærekraftige lokalsamfunn er at kommunen setter et langsiktig mål om å skape en infrastruktur for samarbeid.

En utfordring i dagens system for samskaping, samarbeid og medvirkning er at det mangler en systematikk i arbeidet.

Når kommunen involverer innbyggerne i lokal utvikling, også i form av frivillige lag og foreninger, legger innsatsen seg ofte utenpå de etablerte styringsrutinene og vi står i fare for å overstrekke systemet.

Hege Hofstad, OsloMet

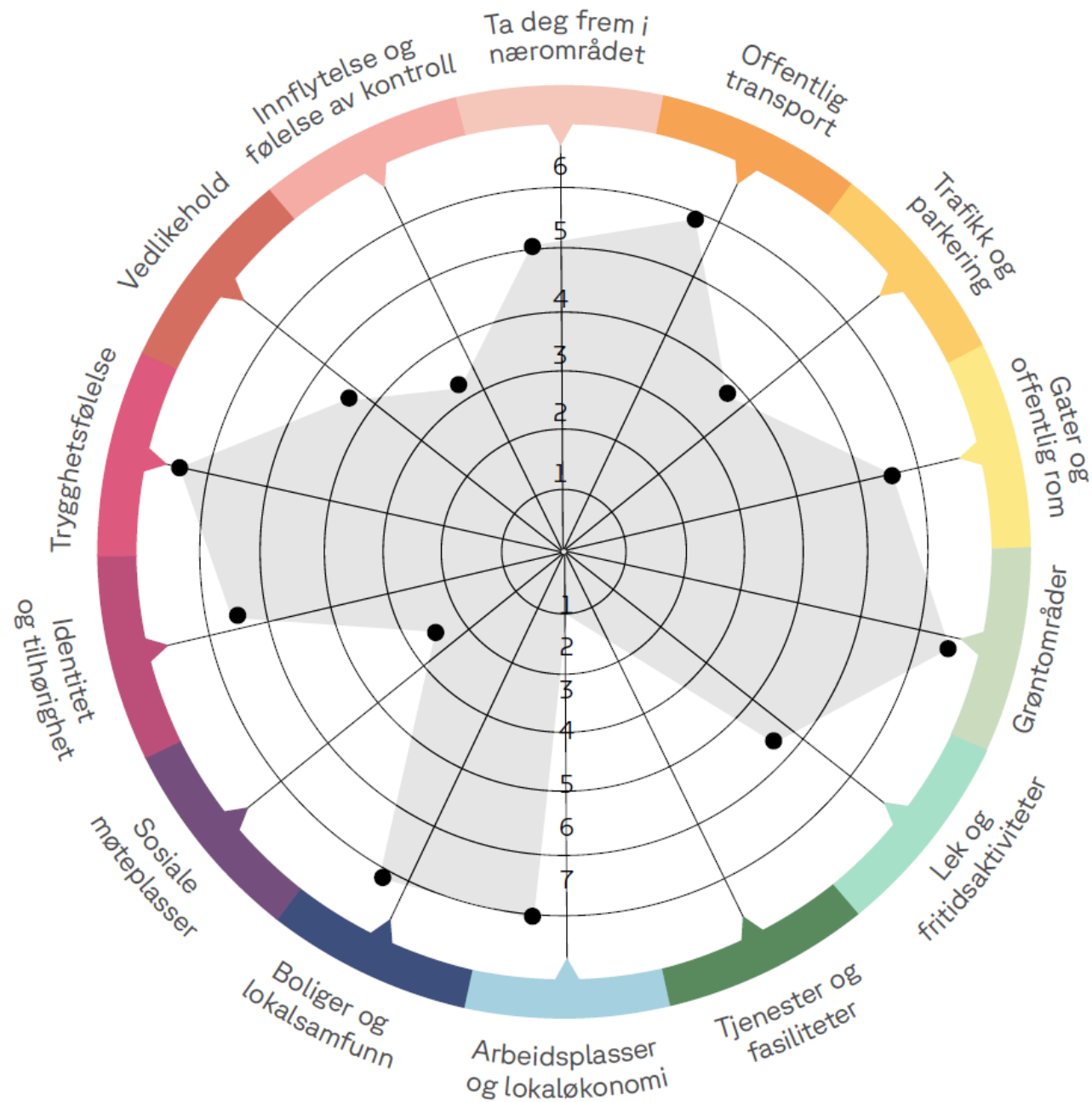
fremSAM

Stedskompasset

Multiverktøy for folkehelse, innbyggerdialog
og stedsutvikling

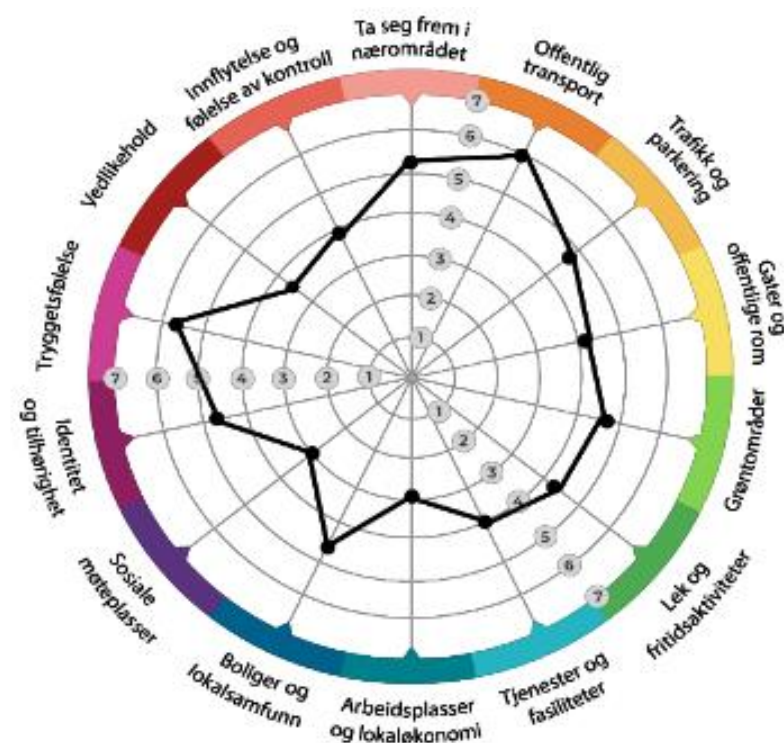
«Stedskompasset gir innbyggerne en mulighet til å fortelle om deres opplevelse av et sted – både styrker og svakheter.»

Stedskompasset som formidlingsverktøy

Gir gjenklang politisk

- Gir rask oversikt over innbyggernes vurdering av sitt sted og lokalsamfunn
- Lettforståelig
- Formidler på en konkret måte hva sosial bærekraft handler om.

Hverdagsreisen undersøker hvordan folk bruker nærmiljøene sine, og tester nye måter å jobbe på!

HVERDAGSREISEN

ComteBureau

«Prosjektet har gitt oss ny kunnskap og verktøy som kan brukes i all medvirkning i kommunen. Vi har jo drevet med noe medvirkning før, men her fikk vi verktøy som virkelig ga oss en større innsikt i *behovene* og ikke ønskene til innbyggerne. Det er svært nyttig kunnskap å ha med videre.»

Ingrid Danielsen Henriques, folkehelsekoordinator i Austevoll kommune

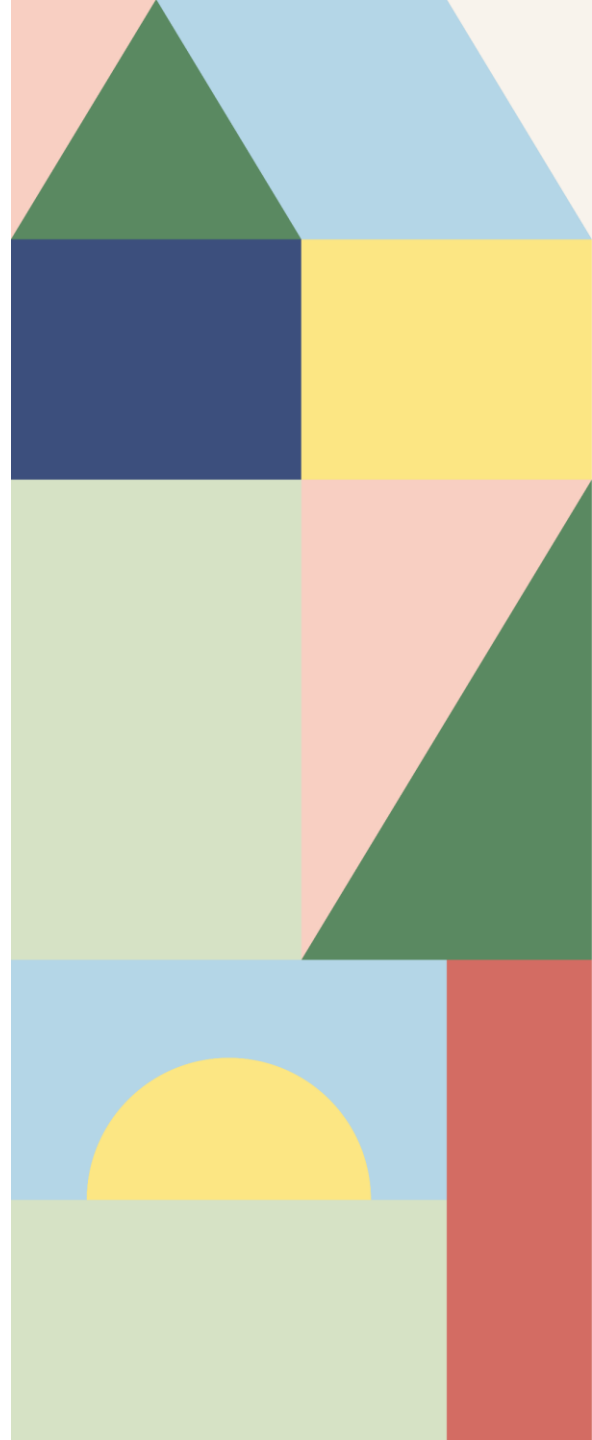
Godt samarbeid forutsetter:

- **Vilje** til samarbeid, interesse, endringsvilje
- Humor og **entusiasme**
- Nysgjerrighet og **respekt** for de andre
- **Åpenhet** for nye ideer
- Tydelig **rolleforståelse** (inkl. rolleavklaring og arbeidsfordeling)
- God **kommunikasjon**
- Nok **tid**
- God **planlegging** inkl. innramming, struktur og framdrift
- **Psykologisk trygghet**, inkl. tillit, god relasjon, god kjemi
- Felles ønske om å få til noe
- Enighet om **felles mål**
- Fokus på **brukeren/innbyggerne** og behovene
- **Evaluerings**, også underveis
- **Avkall på makt** og delingsvilje
- **Gi merverdi** for alle samarbeidspartnere
- **Tverrfaglig**, men også sammensatt av personer med ulike kvaliteter

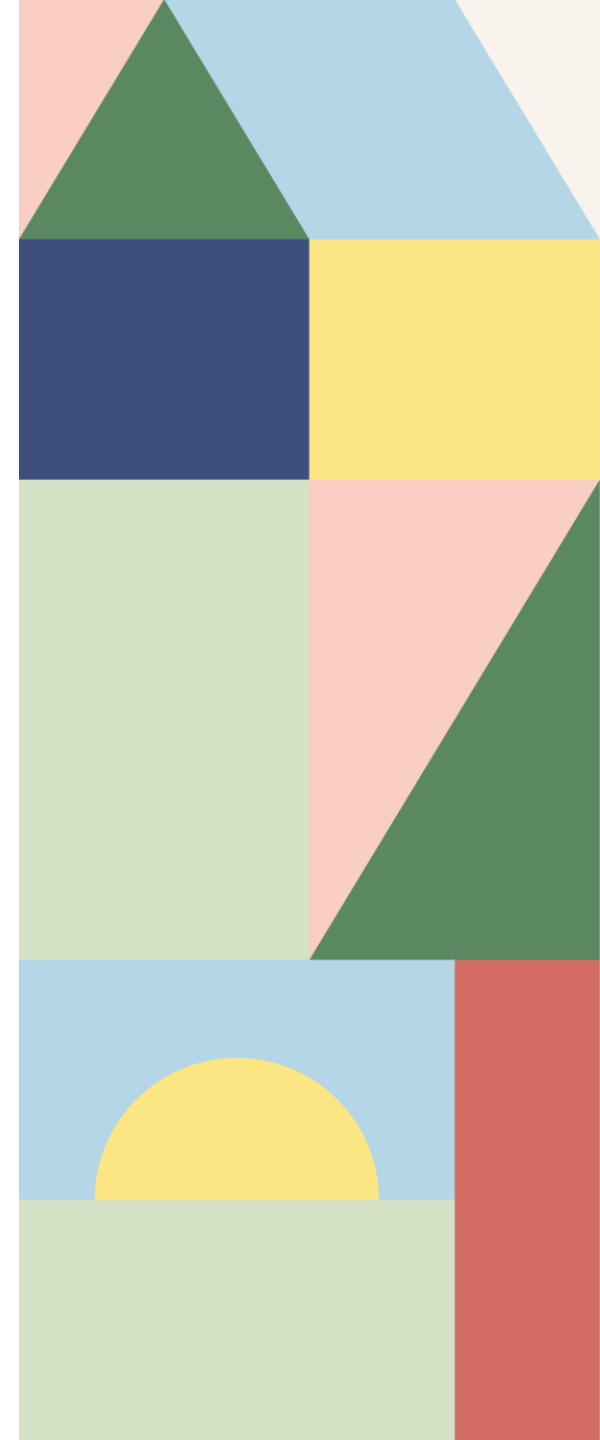
Sentrale temaer:

- hva vil man oppnå
- hvem er samarbeidspartnere
- hva slags ressurser/styrker har de
- hva skal preget samarbeidet
- hvem har innflytelse over det som skal oppnås
- arenaer for samordning.

Kursets tilnærming

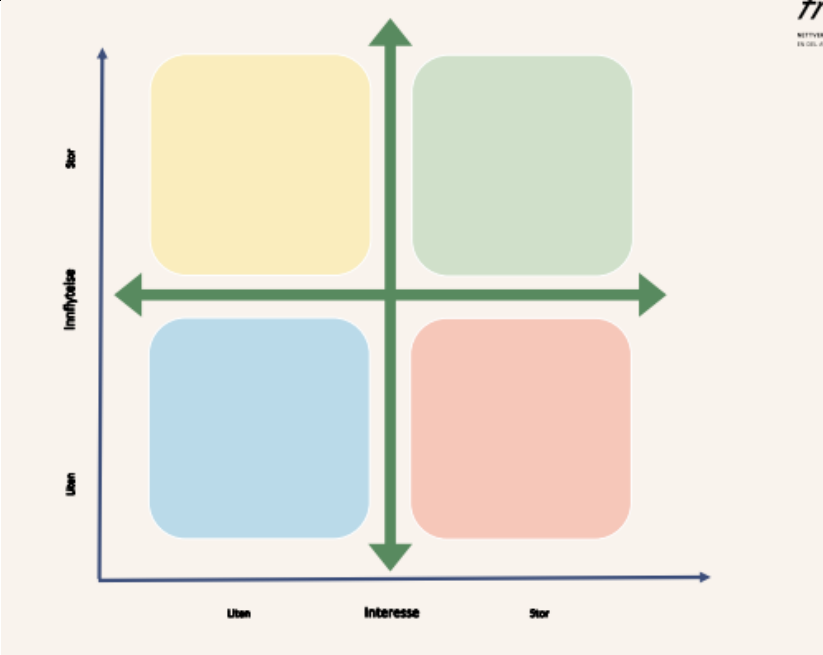
- Positivt menneskesyn og styrkebasert
- Helsefremmende
- Relasjoner er viktig
- Lærende organisasjoner
- Praktisk og prosessorientert
- Deltakerne skal få frem egen kunnskap. Man kan gjøre mye selv!

Kartlegging, konkretisering og planlegging av komplekse utfordring

Interessentanalyse med kartlegging av ressurser

Interessent For eksempel ansatt, leder, eksterne	Hvorfor Hvilken interesse har de av prosjektet? F.eks. ansvarsområder, oppgaver, fagkompetanse, annet	Skal fylles ut på kurset

Hvem-diagram: kartlegging av innflytelse

Enkeltmenneskets betydning

Når samarbeid er faktoren som skal skape eller drive frem en innovasjon er det selv i store offentlige organisasjoner med byråkratiske trekk viktig å ha enkeltpersoner som kan å få med seg andre, interessere andre og se muligheter i systemene, og som kan drive prosessen fremover.

Kjersti saksen.

